

Okul yöneticilerinin okuma alışkanlığına ilişkin görüşleri

Şenay Ayana¹, Mehmet Akyol², Şaban Solmaz³, Mesut Aytekin⁴

DOI 10.5281/zenodo.10185231

Özet

Okul yöneticileri, eğitim kurumlarının en üst düzeyde sorumluluğunu taşıyan kişilerdir. Okul yöneticilerinin görevleri arasında, okulun vizyonunu belirlemek, eğitim-öğretim faaliyetlerini planlamak, yürütmek ve değerlendirmek, öğrenci, öğretmen ve veli ile iletişimi sağlamak, okulun fiziki ve teknolojik altyapısını geliştirmek, okulun kalite standartlarını yükseltmek gibi pek çok husus bulunmaktadır. Bu görevleri başarıyla yerine getirebilmek için okul yöneticilerinin sürekli olarak kendilerini geliştirmeleri ve güncel bilgilere sahip olmaları gerekmektedir. Bu noktada, okul yöneticilerinin okuma alışkanlığına sahip olmaları büyük önem taşımaktadır. Okul yöneticilerinin okuma alışkanlığına ilişkin görüşleri, eğitim sisteminin temel taşlarından biri olan okulların liderleri olarak önemli bir perspektifi yansıtmaktadır. Okul yöneticilerinin sahip olduğu okuma alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörler, eğitim camiasının iç işleyişine ve öğrenci başarısına doğrudan etki edebilir. Bu araştırmada, okul yöneticilerinin okuma alışkanlıklarına ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörlere dair görüşleri incelenmiştir. Okul yöneticilerinin hangi tür kitapları tercih ettikleri, neden okuma alışkanlıklarının önemli olduğu, cinsiyet, kıdem yılı, medeni durum gibi faktörlerin bu alışkanlıkları nasıl etkilediği gibi konular ele alınmıştır. Bu çalışma nitel bir araştırma olup tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma deseni olarak da betimsel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırma grubu, Diyarbakır il merkezindeki okullarda görev yapan 20 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Veriler, okul yöneticileri ile yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Okul yöneticileri için kitap okuma alışkanlığının, kişisel gelişim ve profesyonel gelişimleri için önemli olduğu, iş yoğunluğu, zaman kısıtlamaları ve aile sorumlulukları gibi faktörlerin bu alışkanlığı sınırladığını, okul yöneticilerinin bu zorlukları aşarak kitap okuma alışkanlığını sürdürmek için çaba harcamaları gerektiği böylelikle bu alışkanlığın hem kişisel hem de profesyonel gelişimlerine katkı sağlayabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: okul, yönetici, okuma alışkanlığı

Opinions of school administrators on reading habits

Abstract

School administrators are the people with the highest responsibility for educational institutions. Among the duties of school administrators, there are many issues such as determining the vision of the school, planning, conducting and evaluating educational activities, ensuring communication with students, teachers and parents, improving the physical and technological infrastructure of the school, and raising the quality standards of the school. In order to fulfil these tasks successfully, school administrators need to improve themselves continuously and have up-to-date information. At this point, it is important that school administrators have the habit of reading. School administrators' views on reading habits reflect an important perspective as the leaders of schools, one of the cornerstones of the education system. The reading habits of school administrators and the factors affecting these habits can directly affect the internal functioning of the educational community and student achievement. In this study, the opinions of school administrators on their reading habits and the factors affecting these habits were examined. Issues such as which types of books school administrators prefer, why their reading habits are important, and how factors such as gender, seniority, and marital status affect these habits were discussed. This study is qualitative research and a survey method was used. A descriptive research design was used as the research design. The research group consists of 20 school administrators working in schools in Diyarbakır city centre. Data were collected through face-to-face interviews with school administrators. It was concluded that the habit of reading books is important for personal and professional development for school administrators, that factors such as workload, time constraints and family responsibilities limit this habit, and that school administrators should make efforts to maintain the habit of reading books by overcoming these difficulties so that this habit can contribute to both personal and professional development.

Keywords: school, administrator, reading habits

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, senay.yasar@windowslive.com

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, mehmetakyol2191@gmail.com

³ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, sabansolmazz@hotmail.com

⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, messina.21@hotmail.com

Giriş

Okuma, insanlığın yazının varlığından bu yana sürdürdüğü bir alışkanlıktır. Bu eylem, bilgi edinmek, kendini geliştirmek ve edinilen bilgi, izlenim ve deneyimleri başkalarıyla paylaşmak için kullanılır. Okumak, bir metni anlamak için gönderilen mesajı almak ve yorumlamak anlamına gelir. Bu nedenle okuma, büyük bir öneme sahiptir ve insanlara büyük bir haz ve memnuniyet kaynağı olabilir (Kuş & Türkyılmaz,2010). Okuma kavramını tanımlarken farklı perspektifler ve akademik görüşler bulunmaktadır. Örneğin, okuma, bir anlam kurma süreci olarak tanımlanabilir (Akyol, 2006). Başka bir bakış açısına göre ise okuma, aktif bir süreç olarak kabul edilir ve okuyucunun anlamların nasıl oluşturulduğuna katkıda bulunduğunu vurgular (Güneş, 2009). Demirel (1999) okumayı bir anlam çıkarma etkinliği olarak tanımlar, yani bir iletiyi almak ve içinde gizli olan anlamı kavramak olarak açıklar. Bu farklı tanımlamalar, okumanın zenginliğini ve karmaşıklığını vurgular. Okuma, sadece harfleri ve kelimeleri bir araya getirerek metni anlamakla sınırlı değildir, aynı zamanda okurun kendi deneyimleri, kültürel bağlamı ve düşünce dünyasıyla etkileşim halinde olduğu bir etkinliktir. Bu nedenle, okuma sadece bilgi edinme aracı değil, aynı zamanda düşünsel bir etkinlik ve kişisel bir deneyim olarak da kabul edilmelidir.

Hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri ile günümüz bilgi çağı olarak adlandırılmakta ve hem bireysel hem de toplumsal yaşamın doğasında önemli değişikliklere neden olmaktadır. Bu çağda üretilen bilgi kısa bir süre sonra geçerliliğini ve değerini kaybetmektedir. Bu nedenle eğitim kurumlarının sunduğu eğitim, kısa sürede bireysel yaşamın ihtiyaçlarına cevap veremez hale gelmektedir. Bu nedenle yaşam boyu öğrenme becerileri çağın ihtiyaçlarını karşılamak adına daha da önemli bir öğrenme haline gelmiştir. Günümüzde nasıl bireysel ve toplumsal ihtiyaçların karşılanması açısından yaşam boyu öğrenme önemliyse, yaşam boyu öğrenmenin kazanılmasında okuma alışkanlığı da önemlidir. Bu dönemde okuma alışkanlığı kişi için önemli bir yere sahiptir (Odabaş, vd.,2008).

Okuma alışkanlığının oluşmasında ve oluşturulmasında aktif rol oynaması gereken en önemli kurumlardan biri de okullardır. Okullar okuryazarlığın kazanılmasında hem öğrencilere okumayı öğretene hem de önemini anlamalarını sağlayan önemli bir eşittir. Bu noktada en önemli sorumluluk hiç şüphesiz öğretmenlere düşmektedir. Günümüzün öğretmenleri öğrenmenin temsilcileri, değişimin temsilcileri ve öğrencilerin öğrenimini kolaylaştırıcılar olmasına rağmen, sınıf içinde veya dışında sürekli olarak öğrenci olmak zorundadırlar. Öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerine öncelik veren kişiler okul yöneticileridir. Çünkü okul yöneticilerinin temel görevi okulun amaçlarına ulaşmaktır. Bu hedefe ulaşmak öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimiyle doğrudan ilişkilidir (Batur vd., 2010).

Örgütsel öğrenme, bireysel öğrenmenin bir sonucu olarak gelişir (Dağlı, 2010). Dolayısıyla, okul liderlerinin öğrenen bir okulu oluşturabilmeleri için kendilerini, okul içindeki tüm personeli sürekli olarak öğrenmeye teşvik etmeleri, bu süreci yönlendirmeleri ve desteklemeleri gerekmektedir. Bu hedefe ulaşmak için okul liderlerinin öncelikle kendilerini geliştirme konusunda kararlı olmaları gerekmektedir. Bir liderin kendi değişimini ve gelişimini gerçekleştirememesi, bu değişimi başkalarında teşvik etmesini oldukça güçleştirir. Bu nedenle, okul liderlerinin sürekli öğrenmeye yönelik bir tutum sergilemeleri ve bu tutumu bir yaşam tarzı haline getirmeleri gerekmektedir. Ayrıca, bu tutumun okuldaki diğer personel tarafından fark edilmesi ve model alınması da önemlidir. Öğrenme sürecinin temel araçlarından biri de okuma alışkanlığıdır. Okul liderlerinin düzenli olarak okuma alışkanlığına sahip olmaları, öğrenen bir okul kültürünü geliştirmelerine yardımcı olacaktır. Okuma, liderlere yeni bilgiler

sunmanın yanı sıra eleştirel düşünmeyi teşvik eder ve bu da okuldaki değişimi destekler. Bu nedenle, okul liderlerinin okuma alışkanlıklarının ne kadar gelişmiş olduğunu belirlemek önemlidir. Bu değerlendirme, liderlerin kendi öğrenmelerini ve okuma alışkanlıklarını daha da iyileştirmelerine yardımcı olabilir. Okul liderlerinin bireysel olarak sürekli öğrenme çabaları göstermeleri, bu alışkanlıklarını okul genelinde yaymaları ve tüm personeli öğrenmeye teşvik etmeleri, okuldaki öğrenen bir kültürün oluşturulmasına büyük katkı sağlayacaktır (Konan,2013).

Okul yöneticileri, eğitim kurumlarının en üst düzeyde sorumluluğunu taşıyan kişilerdir. Okul yöneticilerinin görevleri arasında, okulun vizyonunu belirlemek, eğitim-öğretim faaliyetlerini planlamak, yürütmek ve değerlendirmek, öğrenci, öğretmen ve veli ile iletişimi sağlamak, okulun fiziki ve teknolojik altyapısını geliştirmek, okulun kalite standartlarını yükseltmek gibi pek çok husus bulunmaktadır. Bu görevleri başarıyla yerine getirebilmek için okul yöneticilerinin sürekli olarak kendilerini geliştirmeleri ve güncel bilgilere sahip olmaları gerekmektedir. Bu noktada, okul yöneticilerinin okuma alışkanlığına sahip olmaları büyük önem taşımaktadır. Okul yöneticilerinin okuma alışkanlığına ilişkin görüşleri, eğitim sisteminin temel taşlarından biri olan okulların liderleri olarak önemli bir perspektifi yansıtmaktadır. Okul yöneticilerinin sahip olduğu okuma alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörler, eğitim camiasının iç işleyişine ve öğrenci başarısına doğrudan etki edebilir. Bu bağlamda, okul yöneticilerinin okuma alışkanlıklarına dair görüşleri ve tercihleri, eğitim alanındaki önemli bir konuyu ele almaktadır.

Okul yöneticilerinin okuma alışkanlığına ilişkin görüşleri, bu konuda yapılan araştırmalarda incelenmiştir. Bu araştırmaların sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin okuma alışkanlıkları genel olarak zayıf düzeydedir. Okul yöneticilerinin okuma alışkanlıklarını etkileyen faktörler arasında; eğitim düzeyleri, ekonomik durumları, aile ortamları, mesleki sorumlulukları, zaman yönetimi becerileri, teknolojik araçların kullanımı gibi pek çok değişken bulunmaktadır. Okul yöneticilerinin okuma alışkanlıklarının arttırılması için ise; ailelerin, öğretmenlerin ve arkadaşların desteği, okullarda kitap okuma kültürünün oluşturulması, kitap seçimi ve tavsiyesi konusunda rehberlik edilmesi, kitap okumanın faydalarının vurgulanması gibi çeşitli öneriler sunulmuştur.

Okul Yöneticilerinin Okuma Alışkanlıklarının Düzeyi

Okul yöneticilerinin okuma alışkanlıklarının düzeyi, yapılan araştırmalarda farklı ölçme araçları kullanılarak belirlenmiştir. Bu araçlar arasında; okuma alışkanlığı envanteri, okuma tutum ölçeği, okuma stratejisi envanteri gibi standart testler yanında; anket, görüşme, gözlem gibi nitel teknikler de yer almaktadır. Bu araçlarla elde edilen verilerin analizi sonucunda, okul yöneticilerinin okuma alışkanlıklarının genel olarak zayıf düzeyde olduğu görülmüştür.

Örneğin; Çetin ve arkadaşları (2021) tarafından yapılan bir araştırmada, 15 ildeki 300 okul yöneticisinin katılımıyla uygulanan anket verilerine göre; okul yöneticilerinin %56'sının günde 30 dakikadan az kitap okuduğu, %32'sinin ayda 1-2 kitap bitirdiği, %24'ünün ise hiç kitap bitirmediği belirlenmiştir. Ayrıca; okul yöneticilerinin %48'inin kitap seçiminde arkadaş tavsiyesini önemseydiği, %40'ının kitap seçiminde yazarın ününü dikkate aldığı, %12'sinin ise kitap seçiminde kendi zevkini gözetmediği tespit edilmiştir (Çetin, vd.,2021).

Konan (2013) tarafından yapılan bir başka araştırmada, Ankara'daki 20 ilköğretim okulu müdürü ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak elde edilen verilere göre; Okul müdürlerinin %75'inin günde 30 dakikadan az kitap okuduğu, %15'inin ayda 1-2 kitap bitirdiği, %10'unun ise hiç kitap bitirmediği ortaya çıkmıştır. Okul müdürlerinin kitap okuma nedenleri arasında; mesleki gelişim, kişisel zevk, bilgi edinme gibi faktörler sıralanmıştır. Okul müdürlerinin kitap seçiminde ise; yazarın ünü, kitabın konusu, arkadaş tavsiyesi gibi kriterler ön plana çıkmıştır (Konan,2013).

Okul Yöneticilerinin Okuma Alışkanlıklarını Etkileyen Faktörler

Okul yöneticilerinin okuma alışkanlıklarını etkileyen bir dizi faktör bulunmaktadır. Bu faktörler, okuma alışkanlıklarının olumlu veya olumsuz yönde şekillenmesine katkıda bulunabilir. Okul yöneticilerinin okuma alışkanlıklarını etkileyen bazı temel faktörler şu şekilde özetlenebilir.

Okul yöneticileri, genellikle yoğun iş programları ve bir dizi sorumlulukları nedeniyle okuma için yeterince zaman ayıramayabilirler. Yönetim görevleri, toplantılar ve veli görüşmeleri gibi birçok iş, okul yöneticilerinin günlük rutinlerini oldukça meşgul eder. Bu durum, zamanın okuma alışkanlığını etkileyen temel bir faktör olduğunu gösterir. Yoğun iş yükü, okul yöneticilerini zihinsel olarak yorgun hissettirebilir ve bu nedenle okumaya vakit ayırmak isteksizlik yaratabilir. Yöneticiler, işlerinden dolayı zihinsel enerjiyi toplamakta zorlanabilir. Bu durumdan dolayı okuma alışkanlıklarını olumsuz etkileyebilir. Aynı zamanda, okul yöneticileri kariyer hedeflerine odaklandıklarında, okuma alışkanlıklarına yeterince önem veremeyebilirler. Kariyer basamaklarını tırmanma ve başarı elde etme hedefi, yöneticileri işle ilgili gelişmeleri takip etmeye yönlendirebilir, ancak bu durum okuma alışkanlığına zaman ayırmayı ihmal etmelerine neden olabilir.

Okuma alışkanlığı, kişisel ilgi ve motivasyona bağlıdır. Okul yöneticileri, konulara duydukları ilgiyi bulduklarında veya okumayı bir tutku haline getirdiklerinde daha fazla okumaya yönelebilirler. Ancak, yoğun iş programları, zihinsel yorgunluk ve kariyer hedefleri gibi faktörler, bu kişisel ilgi ve motivasyonu engelleyebilir, bu da okuma alışkanlığını olumsuz etkileyebilir.

Kitaplara erişim, okuma alışkanlığını etkileyen önemli bir faktördür. Okul yöneticilerinin okumalarını teşvik etmek için uygun kaynaklara ve kütüphanelere erişimleri olmalıdır. Okul yöneticileri, çalıştıkları okulun kültürü ve çevresi tarafından etkilenebilirler. Okulda okuma alışkanlığını teşvik eden bir atmosfer bulunuyorsa, yöneticiler daha olumlu bir tutum geliştirebilirler.

Okul yöneticileri aileleri ve sosyal sorumlulukları nedeniyle okuma için yeterince zaman ayıramayabilirler. Aileleriyle kaliteli zaman geçirmek veya sosyal etkinliklere katılmak, okuma sürelerini kısaltabilir. Okuma alışkanlığı, kişinin okuma konusundaki eğitimi ve farkındalığıyla şekillenir. Okuma alışkanlığını geliştirmek için okuma faydaları ve önemi hakkında eğitim almak önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, okul yöneticilerinin okuma alışkanlıklarına ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörlere dair görüşlerini incelenmiştir. Okul yöneticilerinin hangi tür kitapları tercih ettikleri,

neden okuma alışkanlıklarının önemli olduğu, cinsiyet, kıdem yılı, medeni durum gibi faktörlerin bu alışkanlıkları nasıl etkilediği gibi konular ele alınmıştır. Bu çalışma, eğitim alanında liderlik yapan bireylerin okuma alışkanlıklarını daha iyi anlamamıza ve eğitim kurumlarının başarısını artırmak için nasıl teşvik edebileceğimize dair önemli bilgiler sunacaktır. Okul yöneticilerinin bu konudaki görüşleri, eğitim sistemimizi güçlendirmek ve öğrencilere daha iyi bir gelecek sağlamak amacıyla yapılan çalışmalarda rehber olacaktır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışma nitel bir araştırma olup tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi, bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalar olarak tanımlanmaktadır. Tarama modellerinde amaçlar genellikle, soru cümleleriyle ifade edilir. Bunlar; “Ne idi? Nedir? Ne ile ilgilidir? gibi sorulardır. Bu soruların cevabını verilirken “Neden?” sorusunun gerçek cevaplarının bulunmasında ise bu denli güçlü değildir (Büyüköztürk, vd., 2016). Tarama araştırmalarında genellikle geniş bir kitleden araştırmacı tarafından belirlenen cevap seçenekleri kullanılarak bilgi toplanır. Genellikle tarama araştırmalarında araştırmacılar, görüşlerin ve özelliklerin neden kaynaklandığından çok örneklemdeki bireyler açısından nasıl dağıldığıyla ilgilenmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006).

Araştırma deseni olarak da betimsel araştırma deseni kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar genelde mevcut durum nedir, neredeyiz, ne yapmak istiyoruz, nereye, hangi yöne ve nasıl gitmeliyiz gibi soruların cevaplanmasına yöneliktir (Çepni, 2010). Betimsel bir çalışma için veri toplamak amacıyla açık görüş formu geliştirilerek örneklem grubuna dağıtılır ve yazılı görüşleri alınır.

Evren ve Örneklem

Araştırma grubu, Diyarbakır il merkezindeki okullarda görev yapan 20 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Veriler, okul yöneticileri ile yüz yüze görüşülerek toplanmıştır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Araştırmanın amacına uygun veriler toplamak üzere, geliştirilen veri toplama aracı için, gerekli ön çalışmalar literatür taraması ile gerçekleştirilmiştir. Diyarbakır il merkezindeki okullarda görev yapan okul yöneticileri ile yüz yüze görüşme yapılmış ve okuma alışkanlığı ile ilgili 6 adet soru hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış form iki bölümden oluşmaktadır. Formun ilk bölümünde kişisel bilgiler ve ikinci bölümünde ise görüşme soruları mevcuttur.

Veri Toplama Araçlarının Uygulanması ve Toplanması

Veri toplama aracı olarak kullanılan olan yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırma örneklemine alınan okul yöneticilerine dağıtılarak görüşme yapılmıştır.

Bulgular

Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin demografik verileri frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyetine Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzdelere

Cinsiyet	F	%
Kadın	5	25
Erkek	15	75
Toplam	20	100

Araştırmaya katılan toplam 20 yöneticinin 5'i kadın ve 15'ini de erkek yöneticiler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin kıdem verileri frekans ve yüzde dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Kıdem Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzdelere

Cinsiyet	F	%
1–5 yıl arası	2	10
6–10 yıl arası	8	40
11–15 yıl arası	7	35
16 yıl ve üstü	3	15
Toplam	20	100

Araştırmaya katılan toplam 20 yöneticinin 2'si 1–5 yıl arası, 8'i 6–10 yıl arası, 7'si 11–15 yıl arası ve 3'ü de 16 yıl ve üstü kıdeme sahip yöneticilerden oluşmaktadır.

Okul Yöneticilerinin Kitap Okumanın Faydalarına İlişkin Görüşleri

“Okul yöneticileri kendilerini geliştirmek için kitap okumalı mıdır? Neden?” sorusuna; görüşme yapılan okul yöneticilerinden 17 katılımcı okul yöneticilerinin kitap okuması yönünde görüş belirtmişken 3 katılımcı kitap okunması yerine teknolojik gelişmelerin takip edilmesi yönünde görüş belirtmişlerdir. Görüşü alınan okul yöneticilerinin çoğunluğu kişisel gelişimleri için kitap okunması yönünde görüş belirtmiştir. Olumsuz yönde görüş bildiren okul yöneticileri ise kendilerini geliştirmek için teknolojik gelişmeleri takip etmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Okul yöneticilerinin kişisel gelişimleri için kitap okuması gerektiği yönünde görüş bildiren 17 okul yöneticisinin cinsiyet dağılımına baktığımızda bunların 13'ü erkek, 4'ü kadındır. Okul yöneticilerinin kişisel gelişimleri için kitap okumaması gerektiği yönünde görüş belirten okul yöneticilerinin cinsiyetine baktığımız zaman bunların 1'i kadın ve 2'si erkektir. Görüşme yapılan okul yöneticilerinin çoğu kadın ve erkek olarak okul yöneticilerinin kişisel gelişimleri için kitap okunması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Okul yöneticilerinin kişisel gelişimleri için kitap okuması gerektiği yönünde görüş bildiren okul yöneticilerinin kıdem dağılımı 3 katılımcı 1-5 yıl arası, 5 katılımcı 6-10 yıl arası, 6 katılımcı 11-15 yıl arası ve 4 katılımcı ise 16 yıl ve üstü kıdeme sahiptir. Okul yöneticilerinin kendilerini geliştirmek için kitap okumaması yönünde görüş bildiren okul yöneticilerinin kıdem dağılımı ise 2 katılımcı da 6-10 yıl arası kıdeme sahip şeklindedir.

Okul yöneticileri ile yapılan görüşmeler, genel olarak kıdemi az olan ve kıdemi fazla olan yöneticiler arasında kitap okuma alışkanlığı konusunda olumlu bir tutum sergilediklerini

göstermektedir. Kıdem durumları, okumaya olan yaklaşımlarını etkilememektedir. Ancak, olumsuz görüşler dile getiren okul yöneticileri incelendiğinde, bu kişilerin genellikle altı ile on yıl arasında bir kıdeme sahip oldukları ve kendilerini geliştirmek için kitap okumaya olumsuz bir bakış açısına sahip oldukları görülmektedir. Bu olumsuz tutumun temel nedeni, bu yöneticilerin teknoloji kullanımı alanında yetersiz olduklarını fark etmeleri ve bu eksikliklerini gidermeyi öncelikli hedefleri olarak belirlemeleridir.

Okul yöneticilerinin kitap okuma alışkanlığına olumlu yaklaşanlar, genellikle kişisel gelişim, değişen dünyayı takip etme, liderlik yeteneklerini güçlendirme ve örnek bir rol model olma amacıyla kitap okumanın gerekliliğini vurgulamışlardır. Aksine, kitap okumanın gereksiz olduğu görüşünü savunan okul yöneticileri, genellikle yöneticilerin teknoloji kullanımı alanındaki becerilerini daha fazla geliştirmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Genel olarak verilen cevapları yorumlayacak olursak, okul yöneticilerinin büyük bir kısmı, kişisel gelişimleri için kitap okumanın önemli olduğuna inanmakta ve bu eylemin onlara mesleki açıdan da kazançlar sağlayabileceğine dair bir farkındalığa sahiptir.

Okul Yöneticilerinin Kitap Okuyarak Neler Kazandıklarına İlişkin Görüşleri

“Okul yöneticisi olarak kitap okumak size neler kazandırır?” sorusuna; görüş bildiren okul yöneticilerinden 19 okul yöneticisi katılımcı kitap okumanın okul yöneticilerine pek çok anlamda katkı sunacağını belirtmişlerdir. Sadece bir katılımcı hiçbir şey kazandıramayacağını belirtmiştir.

Soruya olumlu yanıt veren okul yöneticilerinin cinsiyet dağılımına baktığınızda katılımcıların 14'ünün erkek, 5'inin kadın olduğunu görebilirsiniz. Olumsuz cevap veren tek katılımcının cinsiyetinin erkek olduğu görülmektedir. Bu yanıtlardan çıkardığımız sonuç, yöneticilerin kadın ya da erkek olmasının verilen yanıtları etkilemediği ve okul yöneticilerinin neredeyse tamamının öğrenmenin birçok alanda liderlik gelişimi sağladığı konusunda hemfikir olduğu yönündedir.

Kitap okuma konusunda olumlu görüş belirten 14 erkek ve 5 kadın katılımcıya karşı, olumsuz bir görüş belirleyen 1 katılımcının erkek olduğu görülmektedir. Bu, yöneticilerin cinsiyetlerinin kitap okuma konusundaki görüşlerine etki etmediğini işaret etmektedir. Ayrıca, neredeyse tüm okul yöneticilerinin, kitap okumanın birçok alanda gelişim sağlayacağı görüşüne katıldığı göz önüne alındığında, kitap okumanın yöneticilere sağlayacağı faydaların genel bir konsensüs oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Görüşme yapılan okul yöneticilerinin soruya olumlu yanıt verenlerinin kıdem dağılımına bakıldığında, 1-5 yıl arası kıdeme sahip 2 katılımcı, 6-10 yıl arası kıdeme sahip 8 katılımcı, 11-15 yıl arası kıdeme sahip 7 katılımcı ve 16 yıl ve üstü kıdeme sahip 2 katılımcı olduğu görülmektedir. Olumsuz bir yanıt veren tek katılımcının ise 16 yıl ve üstü kıdeme sahip olduğu belirlenmektedir. Bu verilere dayanarak, kıdem yıllarının okul yöneticilerinin bu soruya verdikleri cevaplar üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı sonucuna varabiliriz.

Görüşülen okul yöneticilerinin kitap okuma alışkanlığının yöneticiye neler kazandırdığı sorusuna; okuma alışkanlığının ufku geliştirdiği, doğru karar vermeyi sağladığı, empati kurmayı sağladığı, kişisel gelişimi teşvik ettiği, olayların daha kolay çözümlenmesini sağladığı ve iletişimi kolaylaştırdığı konusunda hemfikir oldukları görülmektedir.

Okuma Alışkanlığında Okul Yöneticilerinin Rolüne İlişkin Görüşler

“Okul yöneticileri okuma alışkanlığı kazandırmada nasıl bir role sahiptir?” sorusuna; görüşmelere katılan 11 katılımcı, okul yöneticilerinin bu konuda etkin bir rol oynadığı görüşünü belirtirken, 9 katılımcı ise onların etkin bir rol oynamadığı yönünde görüşlerini ifade etmiştir.

Bu görüşmelere katılan 11 katılımcının cinsiyet dağılımına baktığımızda, 10 katılımcının erkek ve 1 katılımcının kadın olduğunu görüyoruz. Okul yöneticilerinin etkin bir rol oynadığını düşünen katılımcıların büyük çoğunluğunun erkek olduğu görülmektedir. Diğer yandan, etkin bir rol oynamadığını düşünen 9 katılımcının cinsiyet dağılımına baktığımızda ise 7 katılımcının erkek ve 3 katılımcının kadın olduğunu görmekteyiz. Bu, kadınların erkeklere göre okul yöneticilerinin okuma alışkanlığı kazandırmadaki etkin rolünü sorguladıklarını göstermektedir.

Okuma alışkanlığı kazandırmada etkin bir rol oynadığını düşünen 11 katılımcının kıdem yılına baktığımızda; 4 katılımcının 6-10 yıl deneyime sahip, 5 katılımcının 11-15 yıl deneyime sahip ve 2 katılımcının ise 16 yıl ve üstü deneyime sahip olduğunu görmekteyiz. Diğer yandan, etkin bir rol oynamadığını düşünen 9 katılımcının kıdem yılına baktığımızda ise 2 katılımcının 1-5 yıl deneyime sahip, 4 katılımcının 6-10 yıl deneyime sahip, 2 katılımcının 11-15 yıl deneyime sahip ve 1 katılımcının ise 16 yıl ve üstü deneyime sahip olduğunu görüyoruz. Genel olarak, katılımcıların deneyim seviyelerinin okuma alışkanlığı kazandırmadaki etkin rol görüşlerini belirlemede belirleyici olmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak, okul yöneticilerinin okuma alışkanlığı kazandırmadaki etkin rolü konusundaki görüşlerde cinsiyet ve deneyim seviyesi arasında farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıklar, okuma alışkanlığı kazandırmadaki etkin rolünün karmaşıklığını yansıtabilir ve daha fazla araştırma gerektirebilir.

Yöneticilerin Okuma Alışkanlığına İlişkin Görüşler

“Yönetici olmadan önce ve yönetici olduktan sonra okuma alışkanlığınız arasında fark var mıdır? Varsa nedenleri nelerdir?” sorusuna, yapılan görüşmeler sonucunda 13 katılımcı yönetici olmadan önce ile yönetici olduktan sonra okuma alışkanlığı arasında fark olduğunu, 7 katılımcı ise herhangi bir fark bulunmadığını belirtmiştir. Bu sonuç, okul yöneticisi olmanın kişilerde okuma alışkanlığını etkilediği sonucunu vermektedir.

Okuma alışkanlığı arasında fark olduğunu belirten 13 yöneticinin cinsiyet dağılımına baktığımızda, 10 katılımcının erkek ve 3 katılımcının kadın olduğunu görüyoruz. Okuma alışkanlığı arasında fark olmadığını belirten 7 okul yöneticisinin cinsiyet dağılımına baktığımızda ise; 6 katılımcının erkek, 1 katılımcının ise kadın olduğu sonucuna ulaşmaktayız. Bu sonuç, kadınların yönetici olmaları sonucu erkeklere göre okumaya daha az vakit ayırabildiklerini göstermektedir.

Okuma alışkanlığı arasında fark olduğunu belirten 13 yöneticinin kıdem dağılımını incelediğimizde; 6 katılımcının 6-10 yıl arası, 5 katılımcının 11-15 yıl arası ve 2 katılımcının ise 16 yıl ve üstü kıdeme sahip olduğunu görmekteyiz. Okuma alışkanlığı arasında fark olmadığını belirten 7 yöneticinin kıdem dağılımını incelediğimiz zaman; 2 katılımcının 1-5 yıl arası, 2 katılımcının 6-10 yıl arası, 2 katılımcının 11-15 yıl arası ve 1 katılımcının ise 16 yıl ve üstü kıdeme sahip olduğunu görmekteyiz. Bu sonuç, kıdem arttıkça okul yöneticilerinin yönetici olmadan önce ve yönetici olduktan sonra okuma alışkanlıkları arasındaki farkın da arttığını

göstermektedir. Bunun temel nedeni okul yöneticilerinin öğrencilerin yaşı ilerledikçe okumadan uzaklaşmasıdır.

Okuma alışkanlıklarında farklılık belirten 13 katılımcının “neden” sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde; yöneticilerin genel olarak zaman yetersizliği, iş yoğunluğunun fazla olması ve kitap okumaya zaman ayırma ihtiyacı nedeniyle zaman ayıramadıkları görüldü.

Okuma alışkanlıklarında farklılık olmadığını belirten 7 katılımcının “neden” sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde; bu kişilerin okumayı alışkanlığa dönüştürdükleri ve okumanın insanların kalitesini artırabileceğine inandıkları görülmektedir.

Genel olarak incelediğimiz zaman; okul yöneticilerinin yönetici olmadan önce ve yönetici olduktan sonraki okuma alışkanlıkları arasındaki farkın iş yoğunluğu ve zaman darlığı sebebiyle olduğu ve kıdem yılı ve yaş arttıkça yöneticilerin okumaya karşı uzaklaştıklarını görmekteyiz.

Okul Yöneticilerinin Kitap Okumanın Hayatlarındaki Yerine İlişkin Görüşleri

“Kitap okumak için gün içinde yeterli süre ayırabiliyor musunuz?” sorusuna, yapılan görüşmeler sonucunda 16 katılımcının kitap okumaya yeteri kadar zaman ayıramadığı, 4 katılımcının ise zaman ayırabildiği görülmektedir. Bu da okul yöneticilerinin büyük bir kısmının kitap okumak için yeteri kadar zamanları olmadığını göstermektedir.

Kitap okumaya yeteri kadar zaman ayıramadığını belirten 16 okul yöneticisinin cinsiyet dağılımına baktığımızda, 13 katılımcının erkek ve 3 katılımcının kadın olduğunu görüyoruz. Kitap okumaya yeteri kadar zaman ayıramadığını belirten okul yöneticilerinin cinsiyet dağılımına baktığımızda ise; 2 katılımcının erkek, 1 katılımcının ise kadın olduğu sonucuna ulaşmaktayız. Bu durumdan çıkarabileceğimiz sonuç; okul yöneticilerinin erkek ya da kadın olmasının okumaya yeteri kadar süre ayırmaları konusunda etkin bir role sahip olmadığıdır.

Görüşülen okul yöneticilerinin kıdemlerine baktığımızda ders çalışmaya yeterli zamanları olmadığını ifade etmişler; 2 katılımcının 6-10 yıl, 1 katılımcının 11-15 yıl, 1 katılımcının ise 11-15 yıl kıdeme sahip olduğunu görülmektedir. Başvuru sahibi 16 yaş ve üzeridir. Ders çalışmak için yeterli zamanları olmadığını söyleyen okul yöneticilerinin kıdemlerine baktığımızda 2 katılımcının 1-5 yıl, 6 katılımcının 6-10 yıl, 6 katılımcının ise 6-10 yıl kıdeme sahip olduğu sonucuna vardık. 6-10 yıl arasında değişmektedir. Katılımcıların kıdemi 11-15 yıl arasında değişmekte olup, 2 katılımcı 16 yıl ve üzeridir. Sonuç olarak çoğu okul yöneticisi kıdem farkı gözetmeksizin ders çalışmaya yeterli zaman ayıramamaktadır.

Kitap okumak için yeterli zamanları olmadığını söyleyen görüşmeci okul yöneticilerinin medeni durumunu araştırdığımızda 13 katılımcının evli, 3 katılımcının bekar olduğunu, 4 katılımcının medeni durumunu araştırdığımızda ise ders çalışabileceklerini ifade ettiklerini görülmektedir. Okumaya yeterli zaman ayırdığını belirten 1 katılımcının evli, 3 katılımcının ise bekar olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç, okul yöneticilerinin medeni durumunun okumaya zaman bulma becerileri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Okul yöneticileri yeterli zamanları olmadığını belirterek bunun nedenlerini belirtmişler, medeni durumlarını ve buna bağlı olarak zaman sıkıntısı yaşadıklarını, zaman konusunda ise ilk önceliklerinin aile olduğunu belirtmişlerdir.

Görüşme yapılan okul yöneticilerinden kitap okumaya yeteri kadar süre ayıramadığını belirten yöneticilerin neden sorusuna verdikleri cevap incelendiği zaman; okul yöneticilerinin özellikle

iş yüklerinin çok olması ve genel olarak işlerinin mesai saatleri dışında da sürmesi sebebiyle kitap okumaya yeteri kadar süre ayıramadıklarını belirttikleri görülmektedir. Bu sebeple lider konumda olan okul yöneticileri kitap okumaya yeteri kadar süre ayıramamakta ve kendini geliştirememektedir.

Okul Yöneticilerinin Kitap Tercihlerine İlişkin Görüşleri

“Hangi tür kitapları okumayı tercih edersiniz? Neden?” sorusuna; yapılan görüşmeler sonucunda tüm okul yöneticilerinin kitap tercihlerinde kişisel gelişim ve bilimsel kitaplara ağırlık verdikleri, bu tercihin kendilerini hem kişisel olarak hem de yönetim alanında geliştirme amacıyla seçtikleri görülmüştür. Bu tercihin ardından en çok tercih edilen kitap türleri ise tarihsel ve macera kitaplarıdır. Bu tercihlerdeki etkenler ise daha çok kişisel ilgi ve merakın yanı sıra, yöneticilerin iş yaşamlarının gereklilikleri ve sorumluluklarından kaynaklanmaktadır.

Cinsiyet dağılımına göre incelendiğinde, kadın katılımcılar daha çok kişisel gelişim kitaplarını tercih etmektedir. Bunun temel nedeni, kadın katılımcıların kişisel gelişim ve sürekli öğrenmeye daha fazla vurgu yapma eğiliminde olmalarıdır. Erkek katılımcılar ise kişisel gelişim kitaplarının yanı sıra tarihsel ve macera kitaplarını da tercih etmektedir. Bu tercihin ardında ise kişisel ilgi ve merak bulunmaktadır.

Kıdem yılına göre incelendiğinde, daha fazla deneyime sahip olan okul yöneticileri genellikle tarihi ve macera tarzı kitapları tercih etmektedirler. Daha az kıdem yılına sahip olan yöneticiler ise kişisel gelişim ve bilimsel kitapları tercih etmektedirler. Bu sonuçlar, deneyim ve kıdem yılı arttıkça kişisel ve bilişim alanındaki gelişime daha az ihtiyaç duyulduğunu, bu nedenle farklı türde kitaplara yönelindiğini göstermektedir.

Genel olarak bu sonuçlara dayanarak şunlar söylenebilir: Okul yöneticileri, mesleki ve kişisel gelişimlerini sürdürebilmek ve güncel kalabilmek adına yönetimsel, kişisel gelişim ve bilimsel kitapları okumalıdır. Kıdem ve deneyim ne olursa olsun, her yönetici bu tür kitaplara zaman ayırmalı ve kendini sürekli olarak geliştirmelidir.

Sonuç ve Tartışma

Okuma alışkanlığı, günümüzde büyük bir öneme sahiptir. Gün içi yaşamımızda okuma, sosyal ilişkilerimizi düzenlemek ve etkili iletişim kurmak için kritik bir araç haline gelmiştir. Teknolojinin hızla ilerlediği bu dönemde, insanlar psikolojik sıkıntılarla daha fazla karşı karşıya kalmaktadır. Bu sıkıntılardan kaynaklanan yalnızlık duygusunun, kitaplar aracılığıyla hafifletilebileceği düşünülmektedir. Bir insanın yaşamadığı dönemler hakkında bilgi sahibi olması ve o dönemde yaşamış yazarların, şairlerin düşünce dünyalarını anlaması, kişisel gelişimi için büyük bir katkı sağlar. Ayrıca, bireyin hem kendisini hem de başkalarını anlaması, insan ilişkilerini güçlendirmesi açısından okuma alışkanlığına büyük bir ihtiyaç vardır. Okuma sadece bilgi edinme eylemi olmanın ötesindedir. Aynı zamanda kişinin kelime dağarcığını genişletir, zihinsel gelişimine katkı sağlar. Okunanlar üzerinde düşünülüp hayata geçirildiğinde, yazma isteğine dönüştürüldüğünde ve düzenli olarak tekrarlandığında, okuma alışkanlığı kişinin yaşamında önemli bir yer edinir. Güçlü bir okuma alışkanlığı, okul yöneticilerine sorunları daha iyi anlama, analiz etme, sentezleme yeteneği kazandırır. Ayrıca sistemli düşünebilme, duygusal ve bilişsel beceriler arasında mantıklı ilişkiler kurabilme yeteneklerini geliştirir. Bu sayede okul yöneticileri, bilgi ve düşünce dağarcıklarını genişleterek, dinleme ve konuşma yeteneklerini geliştirirler. Eleştirel ve alternatif düşünme becerilerini artırarak, okulun amacını gerçekleştirme yolundaki çabalarını daha etkili bir şekilde sonuçlandırabilirler.

Dolayısıyla güçlü bir okuma alışkanlığı, okul liderlerinin başarılarına önemli katkıda bulunur. Eldeki verilere dayalı olarak, okul yöneticilerinin kitap okuma alışkanlığı, tercihleri, cinsiyet, kıdem yılı, medeni durum ve kitap okumaya ayırdıkları zamanla ilgili aşağıdaki şekilde değerlendirme yapılabilir.

Görüşme yapılan okul yöneticileri, kitap tercihlerinde kişisel gelişim ve bilimsel kitaplara önem vermektedir. Bu tür kitaplar, yöneticilerin kendilerini hem kişisel olarak geliştirmeleri hem de yönetim becerilerini artırmaları için tercih ettikleri kitaplardır. Tarihi ve macera kitapları da tercih edilen türler arasında yer alır. Ancak, bu tür kitaplar kişisel gelişim ve bilimsel kitapların gerisinde kalmaktadır. Kıdem yılı, okul yöneticilerinin kitap tercihlerini etkileyebilir. Daha fazla deneyime sahip yöneticiler, daha çok tarihi ve macera kitapları tercih ederken, daha az deneyime sahip yöneticiler kişisel gelişim ve bilimsel kitapları tercih edebilir. Cinsiyet, okul yöneticilerinin kitap tercihlerini etkilememektedir. Her iki cinsiyetten yöneticiler de kişisel gelişim, bilimsel, tarihi ve macera kitapları tercih etmektedirler. Çetin ve arkadaşları (2021) tarafından yapılan araştırmada da benzer sonuçlar çıkmıştır. Araştırmada; yöneticilerin kitap tercihlerinde kişisel gelişim ve bilimsel kitaplara ağırlık verdikleri, en çok tercih edilen bu iki cevaptan sonra sırasıyla, tarihi ve polisiye kitaplarını tercih ettikleri ve bu cevapların seçilme nedeninin ise yöneticilik alanından daha çok kişisel ilgi ve merakın etkili olduğu sonucuna varılmıştır (Çetin, vd.,2021).

Okul yöneticileri, kitap okuma alışkanlığı kazanma ve sürdürme konusunda zaman kısıtlamaları ve iş yoğunluğu ile karşı karşıyadır. İş yoğunluğu ve zaman kısıtlamaları, yöneticilerin kitap okumaya yeterli zaman ayıramamalarının temel nedenlerindendir. Özellikle yöneticilerin iş yükü ve yoğunluğu, kitap okumaya yeterli zaman ayıramamalarının temel nedenlerinden biridir. Benzer bir çalışmada da; ilköğretim okulu yöneticileri, yeterince okumaya engel olan en önemli faktör olarak %46.1 ile zaman bulamamayı, %24.8 ile okuma alışkanlığının yetersiz olmasını, %17.7 ile tv/interneti tercih etmeyi, %10.6 ile kitap/dergiyi pahalı bulmayı ve %0.7'si ise kitap okumanın kendisi için önceliği olmamasını belirtmişlerdir (Konan, 2013).

Medeni durum da kitap okuma alışkanlığını etkileyebilir. Evli okul yöneticileri, bekar olanlara göre kitap okumaya daha az zaman ayırma eğilimindedirler. Evli okul yöneticileri, aile sorumlulukları nedeniyle kitap okumaya daha az zaman ayırma eğilimindedir. Bekar okul yöneticileri, daha fazla zamanlarını kitap okumaya ayırabilmektedir. Benzer bir çalışmada; okul yöneticilerinin medeni durumlarının okumaya süre ayırmaları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu sonucunu vermektedir. Yeteri kadar zaman ayırmadığını belirten okul yöneticileri bu duruma gerekçe olarak; medeni durumlarını ve buna bağlı olarak zaman darlığını ve zaman açısından önceliklerinin ailelerinin olduğunu belirtmektedirler (Çetin, vd.,2021).

Sonuç olarak, okul yöneticileri için kitap okuma alışkanlığı, kişisel gelişim ve profesyonel gelişim için oldukça önemlidir. Ancak, iş yoğunluğu, zaman kısıtlamaları ve aile sorumlulukları gibi faktörler bu alışkanlığı sınırlandırabilir. Okul yöneticileri, bu zorlukları aşarak kitap okuma alışkanlığını sürdürmek için çaba harcamalıdır, çünkü bu alışkanlık hem kişisel hem de profesyonel gelişimlerine katkı sağlayabilir.

Bu sonuçlar ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

Okul yönetimleri, okul yöneticilerinin kişisel gelişimlerini desteklemek ve bilgi birikimlerini artırmak amacıyla kitap okuma alışkanlığını teşvik edebilir. Okuma köşeleri oluşturarak veya okuma saatleri düzenleyerek okul personelinin kitap okumaya vakit ayırmasını teşvik edebilirler.

Veriler, okul yöneticilerinin genellikle kişisel gelişim ve bilimsel kitapları tercih ettiğini göstermektedir. Bu tür kitapların temini ve önerilerin paylaşılması, okul yöneticilerinin bu alandaki okuma alışkanlıklarını daha da destekleyebilir. Tarihsel ve macera kitapları da ilgi çekici bulunmaktadır. Okul yöneticilerine, tarihi ve kültürel bilinçlerini artırmak ve stresi azaltmak için bu tür kitapları okumalarını tavsiye edebilir.

Veriler, cinsiyet ve kıdem farklarının okuma alışkanlıkları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu farklılıkları azaltmak ve eşitlik sağlamak için okul yönetimleri, tüm çalışanları için okuma fırsatları sunmalıdır.

Çoğu okul yöneticisi, yoğun iş yükleri nedeniyle yeterince zaman ayıramamaktan şikayetçidir. Okul yönetimleri, yöneticilerin zamanlarını daha etkili bir şekilde yönetmelerine yardımcı olacak eğitimler ve destekler sunabilir. Okullarda düzenli okuma saatleri veya kulüpleri oluşturarak, okul yöneticilerinin ve diğer personelin okuma alışkanlığı kazanmalarını teşvik edebilir.

Okuma başarılarını tanımak ve ödüllendirmek, okuma alışkanlığını artırabilir. Okul yöneticilerine veya diğer personel arasında okuma yarışmaları veya etkinlikleri düzenleyerek katılımcılar teşvik edebilir.

Okuma alışkanlığının kariyer gelişimi için önemini vurgulanabilir. Kitap okumanın liderlik becerilerini geliştirebileceği ve daha iyi bir okul yöneticisi olmalarına yardımcı olabileceği konusunda farkındalık oluşturulabilir.

Sonuç olarak, okul yöneticilerinin kitap okuma alışkanlığını desteklemek için çeşitli yöntemler ve stratejiler uygulanabilir. Bu öneriler, okul yöneticilerinin kişisel gelişimlerini ve profesyonel yeteneklerini artırmalarına yardımcı olabilir.

Referans

- Akyol, H. (2006). Türkçe ilk okuma yazma öğretimi (5. Baskı). *Ankara: Pegem A Yayıncılık*.
- Batur, Z., & Bek, H. G. H. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma: Uşak Eğitim Fakültesi örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 32-49.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç, Çakmak., E, Akgün., Ö.E. Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Yayınları. Ankara.
- Çepni, Salih. (2010). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Pegem Yayınları. Ankara.
- Çetin, M., DüNDAR, M., Tugay, R., & Yalçın, H. (2021). Okul Yöneticilerinin Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Görüşleri. *Cihanşümül Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 90-105.

Dağlı, A. (2010). Genel lise okul müdürlerinin öğrenen liderlik davranışları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(31), 73-87.

Demirel, Ö. (1999). Türkçe öğretimi. *Ankara: Pegema*.

Fraenkel R.J. & Wallen E.N. (2006) *How to Design and Evaluate Research in Education*. McGraw-Hill, New York.

Frankel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to Design and Evaluate Research in Education*. (6. Baskı) McGraw Hill.

Güneş, F. (2009). Hızlı okuma ve anlami yapılandırma. *Ankara: Nobel*.

Konan, N. (2013). İlköğretim okulu yöneticilerinin okuma alışkanlıkları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 31-59.

Kuş, Z., & Türkyılmaz, M. (2010). Sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmeni adaylarının okuma durumları: ilgi, alışkanlık ve okuma stratejilerini kullanım düzeyleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(1), 11-32.

Odabaş, H., Odabaş, Z. Y., & Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara Üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465.